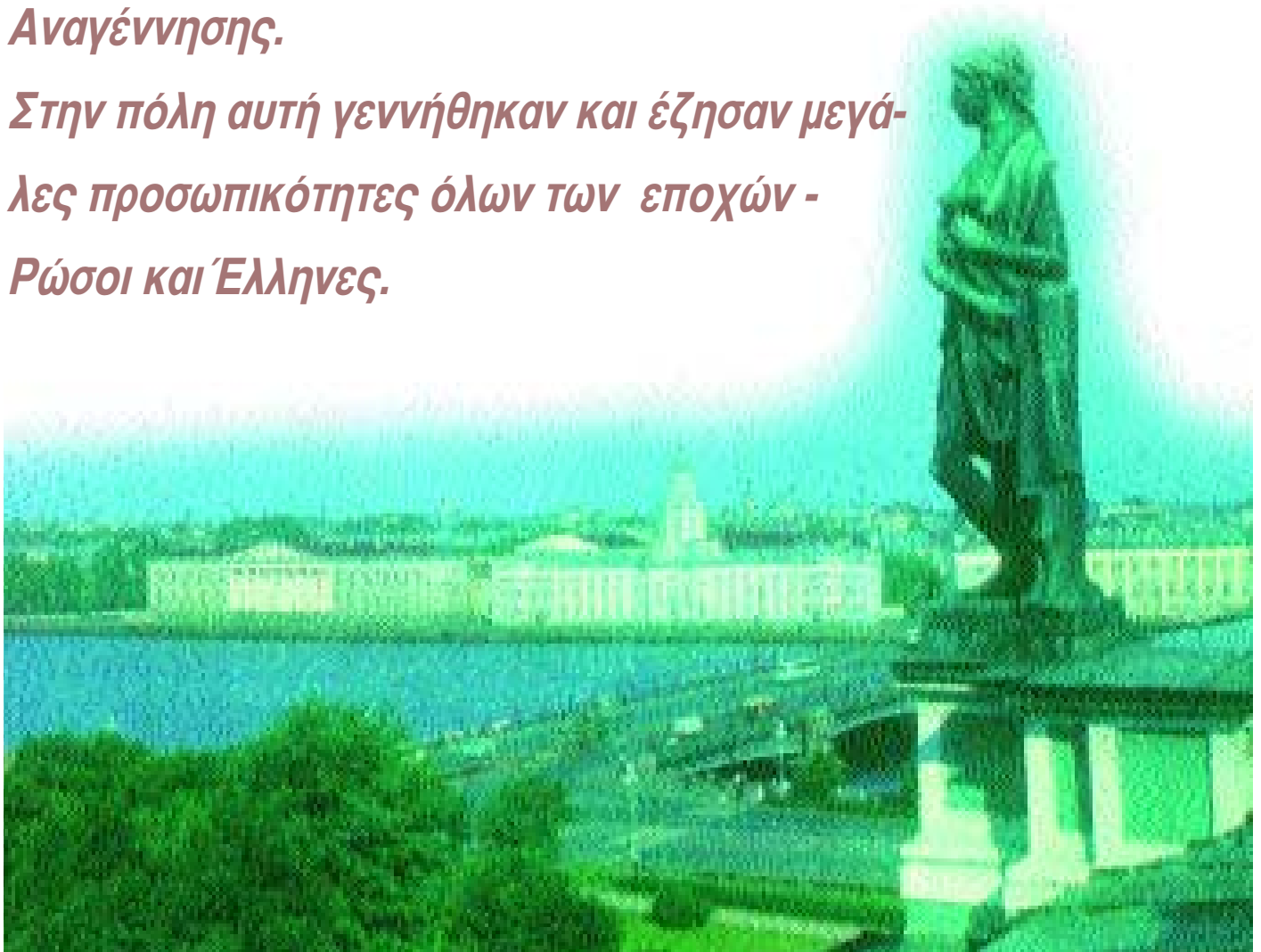

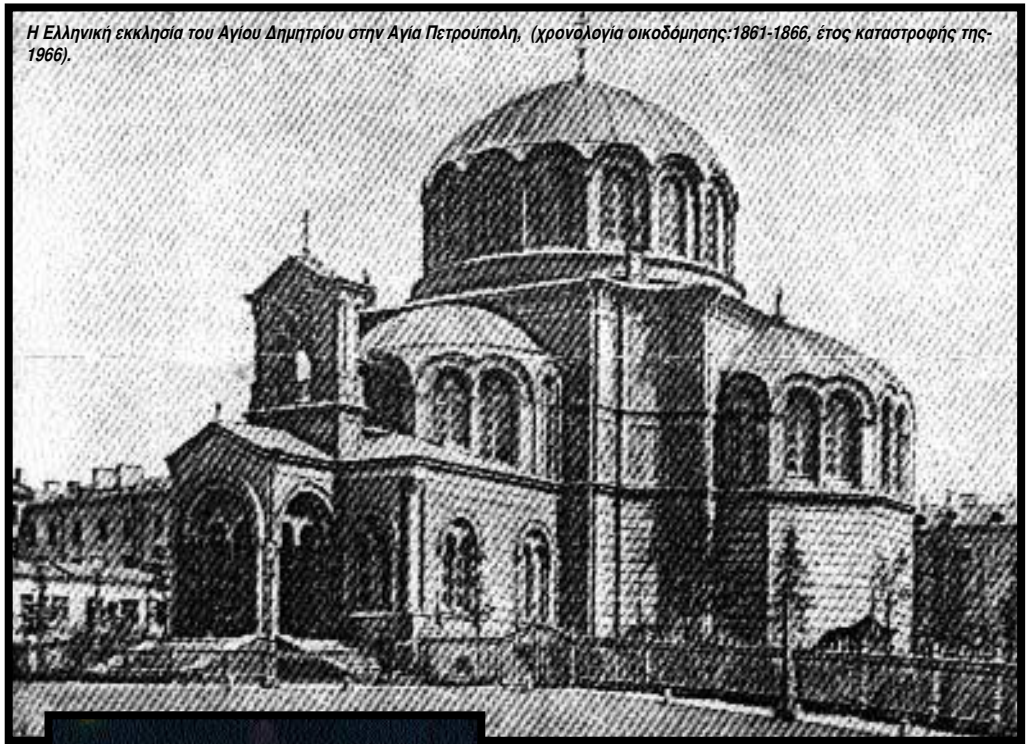
ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ

Η Αγία Πετρούπολη είναι μία πανέμορφη πόλη, φημισμένη για τα καταπληκτικά της ανάκτορα, τους ναούς, τα μοναδικά μουσεία, τις πλατείες, τους ρομαντικούς κήπους, τα τεράστια πάρκα και τις πολυάριθμες γέφυρες. Τα κτίριά της σε κλασικό αρχιτεκτονικό ρυθμό μας γυρίζουν πίσω στην αρχαία εποχή αλλά και στην εποχή της Αναγέννησης.

Στην πόλη αυτή γεννήθηκαν και έζησαν μεγάλες προσωπικότητες όλων των εποχών - Ρώσοι και Έλληνες.

Η Ελληνική εκκλησία του Αγίου Δημητρίου στην Αγία Πετρούπολη, (χρονολογία οικοδόμησης: 1861-1866, έτος καταστροφής της: 1966).

Της Σοφίας Προκοπίδου

Κατά τον 18ο αιώνα ο Ελληνισμός της Αγίας Πετρούπολης διαδραμάτισε μεγάλο ρόλο στην ιστορία της Ρωσίας και διακρίθηκε στις τέχνες και το εμπόριο. Η Αγία Πετρούπολη - τότε πρωτεύουσα της Ρωσίας, έγινε η "Γη της Επαγγελίας" για τα μικρά ορφανά Ελληνόπουλα που έφθασαν στην ξένη αυτή χώρα μαζί με το ρωσικό στόλο που έκανε εκστρατεία στο Αρχιπέλαγος (1770-1774). Την εποχή εκείνη η Αυτοκράτειρα Αικατερίνη Β' στόχευε στη δημιουργία ενός "νέου Βυζαντινού Κράτους" με πρωτεύουσα την **Κωνσταντινούπολη**¹. Έτσι αποφασίστηκε να έρθουν από την Οθωμανική Αυτοκρατορία όσο το δυνατόν περισσότεροι Έλληνες. Γι' αυτό το λόγο ιδρύθηκε στην Αγία Πετρούπολη Στρατιωτική Σχολή με τους καλύτερους καθηγητές της εποχής, όπου σπούδαζαν τα παιδιά των Ελλήνων εμπόρων - οι οποίοι προέρχονταν από τα ελληνικά νησιά του Αρχιπελάγους και από την Κριμαία. Στόχος της Αικατερίνης ήταν να εκπαιδεύσει και να διαπαιδαγωγήσει τα μελλοντικά κρατικά στελέχη της καινούργιας της Αυτοκρατορίας. Με τη θέληση της Αυτοκράτειρας ακόμα και η **παραμύνα** του εγγονού της του τσαρέβιτς (πρίγκιπα) Κωνσταντίνου (το όνομα αυτό δεν ήταν τυχαίο), που γεννήθηκε το 1779, ήταν η Ελληνίδα Ελένη και ο πρώτος υπηρέτης του μελλοντικού βασιλιά του Νέου Βυζαντίου - ο Έλληνας **Δημήτριος Κουρούτας**. Όταν ο Κωνσταντίνος μεγάλωσε, οι φίλοι του ήταν παιδιά Ελλήνων. Ο Κωνσταντίνος πάντα έπαιζε μόνο με Ελληνόπουλα. Ένα από αυτά ήταν ο **Καλογεώργιος**, ο οποίος αργότερα έγινε Διοικητής της πόλης **Αικατερινοσλάβσκ**.

Όμως το σχέδιο της βασίλισσας δεν πραγματοποιήθηκε και τα ελληνόπουλα, λεβεντόπαιδα πια, κατατάχθηκαν στο ρωσικό στρατό.

Ο αντιπρόεδρος της Ελληνικής κοινότητας της Αγίας Πετρούπολης ο κ. Ιορδάνης Κερασίδης.

Πρώτα τους απονεμήθηκαν τίτλοι αξιωματικών, τους παραχωρήθηκε γη, τους δόθηκαν αξιώματα και τίτλοι ευγενείας. Και στη συνέχεια της στρατιωτικής τους καριέρας οι άνδρες αυτοί πρόσφεραν παρά πολλά στη Ρωσία και μερικοί απ' αυτούς έγιναν ήρωες. Η πλούσια δράση τους έχει γραφτεί στη ρωσική ιστορία. Τα πορτρέτα τους ζωγράφισαν οι πιο γνωστοί ζωγράφοι της εποχής.

Ο Ιωάννης Καποδίστριας- Υπουργός Εξωτερικών της Ρωσίας από το 1815 - ο Αλέξανδρος Υψηλάντης, υπασπιστής του Αλεξάνδρου Α'. Οι Έλληνες - στρατηγοί - πολιτικοί του Τσαρικού Θρόνου ήταν ένα λαμπερό και σημαντικό δυναμικό της Ρωσικής Αυτοκρατορίας.

Στη στρατιωτική γκαλερί των Ηρώων του Εθνικού Πολέμου του 1812 του Μουσείου Ερμιτάζ μεταξύ των 300 πορτραίτων τα 7 είναι Ελλήνων συνταγματάρχων, που με το αίμα τους έγραψαν χρυσές σελίδες στην ιστορία του Ρωσικού κράτους :

Μπεναρντός Παντελεήμονας του Γεωργίου (1761-1839)
Βλάστοβ (Βλάστος) Γεώργιος του Ιωάννη (1769-1837),
Σταυράκοβ Συμεών του Χριστόφορου (1764-1819)
Ντόχτουροβ Δημήτριος του Σέργιου (1756-1816)
Κουρούτα Δημήτριος του Δημητρίου (1770-1833)
Αλεξόπολ Θεοδωρος του Παντελεήμονα (γεν. 1763)

1 Σύμφωνα με το λεγόμενο Ελληνικό Σχέδιο της Αυτοκράτειρας, έπρεπε οι Ρώσοι να διώξουν του Οθωμανούς από την Ευρώπη και να ανακαταλάβουν την Κωνσταντινούπολη.

Οι Έλληνες ανταρματούχοι της Ρωσικής Αυτοκρατορίας 18-19ου αιώνα: α) Βλάστος Γεωργίος (1769-1837), β) Κουρούτας Δημήτριος (1770-1833), γ) Σταυράκος Συμεών (1764-1819), δ) Ντόχουροβ Δημήτριος (1756-1816), ε) Μπεναρδός Παντελεΐμονας (1761-1839).

Μπάλλα Αδάμης του Ιωάννου (1764-1812)

Και στη συνέχεια στο Μουσείο αυτό βλέπει κανείς τα ονόματα των ηρώων του 1812- Ελλήνων, που δεν πρόλαβαν να ποζάρουν στους ζωγράφους:

Βσέβολοζκι Αλέξιος του Μαθαίου (αποβίωσε το 1812)

Γκούριεβ Αλέξιος του Ιωάννου

Νταβίντοβ Νικόλαος του Βλαδίμηρου

Ζεβάχοβ Σπυριδών του Αριστού (απεβίωσε το 1817)

Ιβανόβ Ιωάννης του Δημητρίου (1764-1828)

Κορατέγεβ Βασίλειος του Ιωάννου

Λάβροβ Νικόλαος του Ιωάννου (απεβ. 1813)

Νάνιγ Θωμά του Πέτρου (απεβ. 1953)

Ποτάποβ Αλέξιος του Νικολάου (1772-1847)

Γιουρκόβσκι Αναστάσιος του Αντωνίου (απεβ. 1831)

Στο ρωσικό ναυτικό υπηρετούσαν πολλοί Έλληνες αξιωματικοί και ναύαρχοι, όπως ο **Κουτουγούρης** και ο **Παπαχρήστος**.

Στη Αγία Πετρούπολη δημιουργούσε ο γνωστός **ζωγράφος Αρχήπας Κουήντζη** - καθηγητής ζωγραφικής της Ακαδημίας, καθώς επίσης και ο **Βενετσιάνοβ**. Και οι δύο ήταν ελληνικής καταγωγής.

Εθνικός ευεργέτης

Οι πρώτοι έμποροι της Αγίας Πετρούπολης ήταν Έλληνες. Ένας απ' αυτούς ήταν ο **Δημήτριος Βερναρδάκης (ή Μπερναρδάκης) (1800 - 1870)**. Νέος κατατάχθηκε στο ρωσικό στρατό, γρήγορα όμως αποχώρησε και στράφηκε στο εμπόριο. Απέκτησε σημαντική περιουσία στην Ρωσία. Είχε το μονοπώλιο στα οινοποιεία (στην παραγωγή και το εμπόριο του κρασιού) στην Πετρούπολη. Μέχρι και σήμερα σώζονται στην Αγία Πετρούπολη κτίρια του Μπερναρντάκη. Στην Ελληνική λεωφόρο της πόλης βρίσκονται τρεις οικοδομές με το όνομα του και στη λεωφόρο Νέβσκι ο "**Όικος του Μπερναρντάκη**", όπου σήμερα στεγάζεται η "Λέσχη των Καλλιτεχνών" του Κωνσταντίνου Στανισλάβσκι. Για τη μεγάλη προσφορά του στην οικονομική ζωή της Ρωσίας τιμήθηκε με τίτλο ευγενείας, και του απονεμήθηκαν παράσημα και βραβεία. Μεγάλο μέρος της περιουσίας του πρόσφερε για εθνικούς σκοπούς. Συγκεκριμένα διέθεσε μεγάλα χρηματικά ποσά για την ίδρυση του Αρχαιολογικού Μουσείου Αθηνών και ενίσχυσε με σημαντική δωρεά το Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Αξιόλογη είναι και η προσφορά του προς τους αγωνιζόμενους Κρήτες κατά τη διάρκεια της μεγάλης Κρητικής Επανάστασης (1866-1869), στους οποίους έστειλε πολεμοφόδια.

Ο Έλληνας Δημήτριος Μπερναρδάκης έγραψε τη δική του σελίδα στην ιστορία του Ρωσικού κράτους και συνέβαλε οικονομικά στην οικοδόμηση της **Ελληνικής εκκλησίας του Αγίου Δημητρίου στην Πετρούπολη...**

Στάση στην Έρημο

Μετά από περίπου εκατό χρόνια, το 1966 την εκκλησία αυτή κατέστρεψαν οι σοβιετικές αρχές με σκοπό να οικοδομήσουν στο μέρος αυτό Μέγαρο Μουσικής...

Αξίζει να αναφερθεί ότι όλα αυτά τα χρόνια από τις αρχές του 18ου αιώνα έως το 1927 οι Έλληνες αποτελούσαν μία ξεχωριστή τάξη. Τύχαιναν ιδιαίτερου σεβασμού και αναγνώρισης. Το 1927 άρχισε να εφαρμόζεται η σταλινική πολιτική κατά των εθνικών μειονοτήτων. Αυτή η πολιτική συνεχίστηκε μέχρι και το 1990. Το να είσαι Έλληνας στη χώρα αυτή δεν ήταν πια πλεονέκτημα αλλά ατυχία. Έκλεισαν ελληνικά σχολεία, καταστράφηκαν ελληνικές εκκλησίες...

Λες και δεν υπήρχαν ποτέ Έλληνες στη Ρωσία...

Η πολιτική αυτή συνεχίστηκε και στα χρόνια των επόμενων κυβερνήσεων της Σοβιετικής Ένωσης.

Το θλιβερό γεγονός της καταστροφής της Ελληνικής εκκλησίας του Αγίου Δημητρίου προκάλεσε στο **Ρώσο ποιητή, κάτοχο του βραβείου Νόμπελ, Ιωσήφ Μπρόντσκι** μεγάλα ερωτήματα τα οποία τον ώθησαν στη σύνθεση του ποιήματος "**Στάση στην Έρημο**". Πιστεύω, ότι εδώ πρέπει να το παραθέσουμε, (σε ελεύθερη μετάφραση), έτσι ώστε να καταλάβει κανείς το κλίμα που επικρατούσε στη δεκαετία των '60-70 στο Λένινγκράντ.

Σήμερα λιγότεψαν οι Έλληνες στο Λενινγκράντ, και εμείς καταστρέψαμε την Ελληνική εκκλησία, Για να κτίσουμε στο ίδιο μέρος το Μέγαρο Μουσικής. Η αρχιτεκτονική του έχει κάτι απελπιστικό. Και όμως, το Μέγαρο Μουσικής (με πάνω από χίλιες θέσεις) δεν είναι και τόσο απελπιστικό: και αυτό είναι ναός - ναός της Τέχνης. Ποιος φταίει που η Τέχνη δίνει περισσότερα κέρδη από τη σημαία της πίστης; Κρίμα όμως, εμείς τώρα από μακριά δεν βλέπουμε πια τον τρούλο, άλλα κακάσχημη πλάκα.

Πολύ καλά θυμάμαι, πως την κατέστρεψαν.

Ήταν άνοιξη, και εγώ τότε πήγαινα σε μια ταταρική οικογένεια, που ζούσε δίπλα. Κοιτούσα στο παράθυρο και έβλεπα την Ελληνική εκκλησία.

Όλα ξεκίνησαν με τις ταταρικές κουβέντες, και μετά η κουβέντα μας ανακατεύτηκε με το θόρυβο, που στην αρχή ήταν σαν η συνέχεια της κουβέντας μας, και μετά μας κούφανε.

Στον κήπο της εκκλησίας μπήκε εκοκαφέας . Και οι τοίχοι άρχισαν σιγά-σιγά να πέφτουν.

Οι Έλληνες της Αγίας Πετρούπολης σήμερα προσπαθούν να είναι μαζί και στις γιορτές μεγάλες και μικρές.

Μετά εκεί έφεραν αυτοκίνητα, τρακτέρ... Αργότερα μια άλλη φορά, πήγα και κάθισα στα ερείπια της αφίδας. Ήταν νύχτα.

Από τα ερείπια και τις τρύπες του Ιερού έβλεπα τα τρόλεϊ να φεύγουν, κοιτούσα τη σειρά των φαναριών...

Λίγοι Έλληνες έμειναν σήμερα στο Λενινγκράντ και σε όλο κόσμο - εκτός Ελλάδας - είναι λίγοι. Λίγοι για να διασώσουν το Οικοδόμημα την Πίστης.

Τώρα κάθε νύχτα κοιτάζω στο παράθυρο και σκέφτομαι, που φτάσαμε εμείς; Και από τι απομακρυνθήκαμε : από την Ορθοδοξία ή από τον Ελληνισμό; Σε τι είμαστε κοντά; Και τι έχει εκεί - μπροστά; Μήπως μας περιμένει ο άλλος αιώνας; Και αν είναι αυτό έτσι, τότε που είναι το κοινό μας καθήκον; Και τι πρέπει να θυσιάζουμε σ αυτόν τον αιώνα; 1966

Η Ελληνική κοινότητα σήμερα

Σήμερα η Ελληνική Κοινότητα στην Αγία Πετρούπολη αριθμεί 2.000 άτομα. Πρόεδρος της είναι ο κ. **Απασιδης Χαράλαμπος**. Στόχος των μελών της Κοινότητας είναι η διατήρηση της ελληνικής ταυτότητας.

Ο αντιπρόεδρος του Συλλόγου ο Ιορδάνης Κεσσιδης τονίζει στην Ε.Δ: "Τα περισσότερα μέλη της Κοινότητας δεν ομιλούν τη μητρική τους γλώσσα. Στην καλύτερη περίπτωση σε λίγες οικογένειες μιλούν ποντιακά. Όπως καταλαβαίνετε, η

επιθυμία των ανθρώπων μας για την εκμάθηση, όχι μόνο της Ελληνικής γλώσσας, αλλά και της ελληνικής ιστορίας είναι μεγάλη". Και επισημάνει : "Όλα τα χρόνια του Σοβιετικού καθεστώτος είχαμε απομακρυνθεί από την θρησκεία και τον Ελληνισμό".

Από την ημέρα της ίδρυσης της Κοινότητας τα μέλη της με μεγάλο ενδιαφέρον παρακολουθούν μαθήματα της ελληνικής γλώσσας και ιστορίας στο Σαββατιάτικο Σχολείο που λειτουργεί, δυστυχώς με μεγάλες δυσκολίες. Είναι δύσκολο για μας, λόγω έλλειψης οικονομικών πόρων, να ανταποκριθούμε στην επίλυση όλων των προβλημάτων, όπως η πληρωμή δασκάλων, αγορά βιβλίων και εγχειριδίων για το σχολείο, ενώ δεν υπάρχει μόνιμη έδρα της Κοινότητας.

"Το 2003 η όμορφη πόλη μας γιορτάζει τα 300 χρόνια από την ίδρυση της. Είναι γνωστό ότι οι πρώτοι έμποροι της Αγίας Πετρούπολης ήταν οι Έλληνες. Η Ελληνική Κοινότητα μας πήρε απόφαση να πάρει μέρος στις γιορταστικές εκδηλώσεις. Για το λόγο αυτό ιδρύθηκε "Ιστορικό Τμήμα" της Κοινότητας από διανοούμενους και ειδικούς με σκοπό την συγκέντρωση υλικού και έκδοση βιβλίου (τύπου εγκυκλοπαίδειας) για τους διάσημους Έλληνες της πόλης. Για την συμβολή τους στον Πολιτισμό, την Τέχνη, Οικονομία, Εμπόριο και την προστασία της πόλης. Ένα τέτοιο βιβλίο μεταφρασμένο στην Ελληνική γλώσσα θα έχει μεγάλη επιτυχία,- τονίζει ο κ. Κεσσιδης, - Όπως καταλαβαίνετε το έργο αυτό δεν μπορεί να γίνει χωρίς επιχορήγηση. Οι Έλληνες της Αγίας Πετρούπολης είναι αποφασισμένοι να ξεκινήσουν το έργο αυτό και να αποδείξουν ότι μπορούν να δημιουργήσουν όπως οι Μεγάλοι Προγόνι τους στην Αγία Πετρούπολη", καταλήγει ο κ. Κεσσιδης. ■

